

Mücahid ve
İbadet Ahkâmı

1. KİTAB

Mücahid ve Taharet Ahkâmı

TARIK EBU ABDULLAH

www.ilimvecihad.com

ilmvecihad.com

Cihad lügatte جَاهَدَ يُجَاهِدُ جَاهِدًا fiilinin masdarıdır. جَاهَدَ يُجَاهِدُ جَاهِدًا (câhede, yucâhidu, cihâden ve mucâhdeten). İbni Manzur (*rahimehullah*) şöyle der: “Cihad, savaşta veya dil ile veya takat getirdiği ne ise onun için tüm gücüyle çaba sarf etmektir.”¹

İstilahta cihadın manası Allah yolunda can, mal ve dil ile var gücünü ortaya koymaktır. Ve kâfirlere karşı Allah'ın kelimesini yüceltmek için savaşmaktır.

İmam Ahmed (*rahimehullah*)'ın Fedale bin Ubeyd (*radiyallahu anhu*)'dan tahric ettiği hadiste Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve alihi ve sellem*) şöyle buyuruyor:

المُجَاهِدُ مَنْ جَاهَدَ نَفْسَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ

“Mücahid, nefsinin Allah'a itaat etmesi için var gücünü ortaya koyandır.”

1. Lisânu'l-Arab, جَاهَدَ maddesi.

Ve İmam Ebu Davud (*rahimehullah*)'ın Enes bin Malik (*radıyallahu anhu*) dan tahrîç ettiği hadiste Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve alihî ve sellem*) şöyle buyuruyor:

جَاهِدُوا الْمُشْرِكِينَ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ وَالسِّنْتِكُمْ

“Müşriklere karşı mallarınız, canlarınız ve dillerinizle cihad edin.”

Binaen aleyh cihad genel manada nefsin Allah (*celle ve âlâ*)'ya boyun eğmesi için onunla mücadele etmeye ve can, mal ve dil ile Allah yolunda çaba sarf etmeye şâmilidir. Lakin hususi manada cihattan kasıt dinin ikamesi için kâfirlere karşı savaştır.

Nasslarda cihattan bahsedildiği zaman aslen kast edilen mana kâfirlere karşı can ile savaşmak manasıdır. Cihad lafzının diğer manalara hamledilmesi ancak buna işaret eden karinelerin varlığı ile caiz olur.

İbni Ruşd el-Cedd (*rahimehullah*) şöyle der: “Allah için kendini yoran herkes Onun yolunda cihad edendir. Lakin mutlak manada Allah yolunda cihadın manası ancak İslam'a girinceye dek veya zelil olarak cizye verene dek kâfirlere karşı kılıçla savaştır.”²

2. El-Mukaddimatu'l-Mumehhidat, 1/342. Daru'l-Ğarbi'l-İslami, birinci baskı h.1408

Binaen aleyh mücahid Allah'ın dinini yüceltmek için ve şeriatın hâkim olması için düşmana karşı canıyla ve malıyla savaşıdır.

Allah (*subhanehu ve teâlâ*) şöyle buyuruyor:

قَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةً وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ

“Fitne kalkıncaya ve din yalnız Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın.”³

İmam el-Buhari (*rahimehullah*)'ın Ebu Musa el-Eşari (*radiyalahu anhu*)'dan tahriç ettiği hadiste Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve alihî ve sellem*) şöyle buyuruyor:

مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا فَهُوَ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ

“Kim Allah'ın kelimesi en yüce olsun diye savaşırsa o Allah yolunda(savaşan)dır.”

İmam ibni Cerir (*rahimehullah*) şöyle der: “Allah yolunda mücahidler Allah ve din düşmanlarına karşı mal ve can ile bütün güçlerini ortaya koyarak savaşanlardır.”⁴

Savaş büyük bir meşakkattir. Allah (*celle ve âlâ*) şöyle buyuruyor:

3. El-Bakara 193

4. Camiu'l-Beyân, en-Nisa 95. ayetin tefsiri

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهُ لَكُمْ

“Savaş üzerinize farz olarak yazıldı. Gerçi o size hoş gelmez.”⁵

Her ne kadar içinde bulunduğu halde büyük sıkıntılar olsa da mücahid yine de kuldur ve ilahi emir ve nehiyleri yerine getirmekle mükelleftir.

Kul hangi durum içinde bulunursa bulunsun Allah (*celle ve âlâ*)’nın hükümlerine itaat etme mecburiyetindedir. Allah (*celle ve âlâ*) şöyle buyuruyor:

أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى

“İnsan sude bırakılacağı mı sanır?”⁶

İmam eş-Şafii (*rahimehullah*) “sude emir ve nehiyle muhatap olmayandır” der. Bilakis, insan hal ne olursa olsun emir ve nehiyle muhataptır.

Şu var ki cihad ibadetin meşakkatli tabiatından kaynaklanan mücahid için bazı sıra dışı haller vaki olabilir.

Bu mütevacız risalenin konusu bu olacaktır inşaAllah.

5. El-Bakara 216

6. El-Kiyame 36

Risale kısa ve anlaşılması kolay olsun diye mevzularda varit ihtilaflara girmemeye özen gösterdim. İcma-i ulema hâsıl olmuş mevzularda icmayı zikretmekle iktifa ettim. İhtilaf edilmiş olan mevzularda görüşlerin içinde âcizane racih gördüğüm görüşü delilleriyle zikretmekle yetindim. Ancak ihtilafın kavi olduğu mevzularda tafsilata girip racih olanı delilleriyle izah etmeye çalıştım.

Allah (*subhanehu ve teâlâ*)'nın bu mütevazı çalışmayı kabul buyurmasını ve mücahidlere faydalı kılmasını niyaz ederim. Tüm doğrular Allah (*celle ve âlâ*)'nın tevfiği ve keremidir. Bütün yanlışlar da nefsimden ve şeytandandır.

Temhid

Taharet lügatte nezahet ve nezafettir (temiz ve pak olmaktır).

Istılahta taharet hadesliğı kaldırmak (gidermek) ve habesi izale etmektir.

- Hadeslik, kişide kaim olan ve onu taharetin şart olduğu ibadetleri eda etmekten engelleyen vasıftır.
- Büyük hadeslik cenabet halidir.
- Küçük hadeslik abdestsizlik halidir.
- Habes necasettir.

Sağlıklı bir mücahidin taharet ahkâmında diğer mükellef müslümanlardan farkı yoktur. Ancak bazı özel haller vaki olabilir.

BİRİNCİ KİTAP

MÜCAHİD

VE

TAHARET AHKÂMI

ilmvechad.com

BİRİNCİ BAP

SULARIN HÜKMÜ

Bu mevzuda mücahid için özel hükümler yoktur. Ulema-
dan varit olan görüşler arasında racih olan suların iki kısım
olmasıdır. Ya tahûrdur veya necistir. Tahûr (*temiz ve temizle-*
yici) olması asıldır.

Allah (*subhanehu ve teâlâ*) şöyle buyuruyor:

وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا

*“Ve semadan tahûr su indirdik”*¹

Necasetle değişmemiş olan her suyla necasetten, büyük
hadeslikten ve küçük hadeslikten taharetlenmek caiz olur.
İster su yağmur suyu olsun veya yerden çıkan kaynak veya
kuyu suyu olsun veya dere ve benzeri suyu olsun veya top-
rak, yosun ve benzeri tâhir (temiz) maddeler ile değişmiş su
olsun. Su ismini almaya kabil olduğu sürece taharet için kul-
lanılabilir.

1. El-Furkan 48

İmam Ebu Davud, İmam et-Tirmizi (*rahimehumallah*) ve başkalarının Ebu Said el-Hudri (*radıyallahu anhu*)’dan tahriç ettikleri hadiste Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve alihi ve sellem*) şöyle buyuruyor:

الماء طهور لا ينجسه شيء

“Su tahûrdur (*temiz ve temizleyici*). Onu hiçbir şey necis yapmaz.”

Ama suyun rengi veya tadı veya kokusu içine karışmış bir necaset sebebiyle değişmiş ise su ulemanın icmasıyla necis-
tir ve kullanılması helal değildir zira tahûr olma vasfını kaybetmiştir. Bu su ister çok olsun ister az olsun. İster su durgun olsun ister akar olsun. Sahabeden ve tabiinden birçoğunun, İmam Malik (*rahimehullah*)’ın, İmam ibni Teymiyye (*rahimehullah*)’ın ve başkalarının tercihi böyledir.

FASIL:

Mücahidin Habeslikten Tahareti

Habeslikten taharete mücahid için özel hükümler varit değildir ancak sahada yaşanan bazı sıkıntıları izah etmekte fayda vardır.

Birinci Mesele: İstinca ve İsticmar.

Ribat bölgelerin çoğunda ve bazen ameliye esnasında mücahidler su bulmakta sıkıntı çekebiliyorlar.

Müslümanlar aslen suyla temizlendikleri için susuzluk hallerinde mücahidin habeslikten nasıl temizleneceği mevzusu tabii ki ehemmiyet kazanıyor.

Habesliğin izalesi iki yoldan biriyle olur: İstinca veya isticmar.

İstinca, kubuldan (ön yoldan) ve dübürden (arka yoldan) çıkan necaseti suyla yıkayarak izale etmektir.

İsticmar, kubulden ve dübürden çıkan necaseti taş, yaprak, mendil ve benzeri şeylerle silerek izale etmektir.

İstinca ve isticmar, her biri habesi temizler. Muhakkak ki suyla istinca daha üstündür lakin isticmar da kendisi necasetin izalesi için kâfidir.

İsticmar ile habesin izalesi için mahallin en az üç taş veya benzeri eşya ile veya bir büyük taş ise, bez veya mendil tarzı bir şey ise en az üç kez ayrı tarafıyla silinmesi şarttır. Muhakkak ki isticmar necasetten hiçbir eser kalmayacak surette temizlemeyecektir ama necaset üç taş ve benzeriyle kaybolmuşsa temizlenmiş olur. Ama üç taş veya üç silme necasetin kaybolması için yeterli olmadıysa necaset kayboluncaya kadar taşları veya silmeyi artırmak vaciptir.

İmam en-Nesei (*rahimehullah*)'ın ve başkalarının Aişe (*radiyallahu anha*)'dan tahric ettikleri hadiste Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve alihî ve sellem*) şöyle buyuruyor:

إِذَا ذَهَبَ أَحَدُكُمْ الْغَائِطَ فَلْيَذْهَبْ مَعَهُ بِثَلَاثَةِ أَحْجَارٍ
فَلْيَسْتِطِبْ بِهَا فَإِنَّهَا تَجْزِي عَنْهُ

“Sizden biriniz ihtiyaç gidermeye gittiğinde kendisiyle üç taş götürsün ve onlarla temizlensin. Bu onun için yeterlidir.”

Ve İmam Ahmed (*rahimehullah*)’ın Cabir bin Abdullah (*radıyallahu anhum*)’dan tahrîç ettiği hadiste Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve alihi ve sellem*) şöyle buyuruyor:

إِذَا اسْتَجْمَرَ أَحَدُكُمْ فَلْيَسْتَجْمِرْ ثَلَاثًا

“Biriniz isticmar ile temizlendiğinde üç kez isticmar etsin.”

Necis olan, nehyedilmiş olan ve hürmeti istihkak eden eşyalar ile istinca ve isticmar yapmak caiz değildir. Yani necis suyla istinca yapmak veya necis bezle veya kemikle ve tezekle veya ilmi kitaplardan, ilmi dergilerden veya dini takvimlerden koparılmış olan yapraklarla isticmar yapmak caiz değildir.

İmam et-Tirmizi (*rahimehullah*)’ın ibni Mesud (*radıyallahu anhu*)’dan tahrîç ettiği hadiste Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve alihi ve sellem*) şöyle buyurmuştur:

لَا تَسْتَنْجُوا بِالرُّوثِ وَلَا بِالْعِظَامِ فَإِنَّهُ زَادَ إِخْوَانَكُمْ مِنَ
الْجِنِّ

“Tezekle ve kemikle istinca yapmayım. Zira bunlar cinlerden olan kardeşlerinizin aزیğıdır.”

Kemik müslüman cinlerin ve tezek de hayvanlarının yiyeceğı olduğundan dolayı nehyedilince daha saygın olan insan kemiğı veya daha saygın olan ilim taşıyan yapraklar evlasıyla istinca yapmaktan men edilir.

İkinci Mesele: Ayakta Bevletmek.

Erkeğın ayakta bevletmesinin hükmü ulema arasında ihtilaf konusudur. Racih olan (*Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem*)’den ayakta bevlettiğı de oturarak bevlettiğı de sabit olmasındır. Binaen aleyh erkeğın ayakta bevletmesinde bir beis yoktur.

İmam el-Buhari ve İmam Mûslim (*rahimehumallah*)’ın tahric ettikleri hadiste Huzeyfe (*radıyallahu anhu*) şöyle demiştir:

أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُبَّاطَةَ قَوْمِ فَبَالَ قَائِمًا
ثُمَّ دَعَا بِمَاءٍ فَجِئَتْهُ بِمَاءٍ فَتَوَضَّأَ

“Nebi (*sallallahu aleyhi ve sellem*) bir kavmin çöplüğüne vardı ve ayakta bevletti. Sonra su istedi. Bende ona su götürdüm ve abdest aldı.”

İmam en-Nesei (*rahimehullah*)’ın tahric ettiğı hadiste Abdurrahman bin Hasene (*radıyallahu anhu*) şöyle demiştir:

خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَفِي يَدِهِ
كَهَيْئَةِ الدَّرَقَةِ فَوَضَعَهَا ، ثُمَّ جَلَسَ فَبَالَ إِلَيْهَا

“Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) elinde bir kalkan ile yanımıza çıktı. Sonra onu kendisine sütre yaparak çöktü ve bevletti.”

Lakin evla olan oturarak bevletmektir. Zira İmam et-Tirmizi (rahimehullah)’ın ve başkaların tahriç ettikleri hadiste Aişe (radiyallahu anha) şöyle demiştir:

مَنْ حَدَّثَكُمْ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُبُولُ
قَائِمًا فَلَا تُصَدِّقُوهُ مَا كَانَ يُبُولُ إِلَّا قَاعِدًا

“Herkim size Nebi (sallallahu aleyhi ve sellem)’in ayakta bevlettiğini tahdis ederse inanmayın. O sadece oturarak bevledirdi.”

Demek ki Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) evinde hep oturarak bevletmiştir. Bunun için Aişe (radiyallahu anha) onun ayakta bevlettiğini görmemiştir.

İKİNCİ BAB

YARALI MÜCAHİDİN
HADESLİK TEN
TAHARETİ

Bu halde iki durum söz konusu olur:

Birinci hal: Yaranın açık olması.

İkinci hal: Yaranın sargı ve benzeriyle kapatılmış olması.

Birinci hal için şu durumlar varit olur:a

Bir: Eğer mücahid suyla yıkadığı takdirde sağlığı için bir zarardan endişe etmiyorsa o zaman büyük hadeslik halinde (cenabette) bedeninin sağlıklı ve yaralı yerlerini ve küçük hadeslik halinde (abdestsizlikte) abdest uzuvların sağlıklı ve yaralı azalarını yıkaması vaciptir. Bunda ulema arasında ihtilaf yoktur.

İki: Yıkadığı takdirde sağlığı için bir zarardan endişe ediyorsa o zaman racih olan görüşe göre sağlıklı azalarını yıkaması ve yaralı olan bölgeleri su ile mesh etmesi gerekir. Yani cenabet halinde yaralı olan bölgeler hariç sağlıklı olan tüm bedenini yıkaması gerekir ve yaralı olan kısımları su ile mesh etmesi gerekir. Abdestsizlikte de sağlıklı abdest uzuvlarını yı-

kaması gerekir ve yaralı olan kısımları su ile mesh etmesi gerekir. İmam ibni Teymiyye (*rahimehullah*)'ın tercihi de böyledir.

İmam el-Buhari (*rahimehullah*)'ın Ebu Hureyre (*radiyallahu anhu*) yoluyla tahriç ettiği hadiste Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve alihi ve sellem*) şöyle buyuruyor:

إِذَا أَمَرْتُكُمْ بِأَمْرٍ فَأَتُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ

“Size bir şey emrettiğim zaman onu gücünüz yettiği kadar yerine getirin.”

Çünkü bu durumda olan mücahid yaralı yerleri yıkamaktan acizdir lakin suyla mesh etmeye muktedir. Suyla mesh etmekte yıkamanın bir cüzüdüdür. Dolayısıyla gücünün yettiğini yerine getirmesi (yani suyla mesh etmesi) üzerine vacip olur.

Üç: Açık yarayı suyla mesh ettiği takdirde sağlığı için zardan endişeliyse o zaman iki durum varit olur:

Birinci durum: Bedeninde yaralı kısımlar sağlıklı kısımlardan fazladır. Bu halde sadece teyemmüm alır. Kendisine başka bir şey lazım gelmez.

İkinci durum: Sağlıklı kısımlar yaralı kısımlardan fazladır. Bu halde sağlıklı kısımları yıkar ve yaralı kısımları terk eder. Bu görüş tabiinden Hasan el-Basri, ez-Zuhri, Hammad ve Ebu Hanife, İmam Malik, İmam ibnu'l-Munzir ve İmam eş-Şafii'den (*rahimehumullah*) rivayet edilir.

El-Beyhaki (*rahimehullah*)'ın tahriç ettiği eserde ibni Ömer (*radiyallahu anhuma*) şöyle diyor: “Yaranın üzerinde sargı olmazsa etrafını yıkar, onu (yarayı) yıkamaz.”

Ve tabiinin büyüklerinden olan Ubeyd bin Umeyr (*rahimehullah*) cenabet olmuş yaralıya “Etrafını yıkar ve suyu yarasına yakınlaştırmaz” demiştir.

İkinci hale, yani yaranın sargı ve benzeriyle kapatılmış olmasına gelince iki durum vardır:

Bir: Sargının açılması, mümkün olması veya zarar vermemesi. Bu durumda sargı açılması ve birinci halde olduğu üzere taharetlenmek lazım gelir.

İki: Sargının açılması mümkün olmaması veya zarar vermesi. Bu durumda cumhur ulemaya göre meşru olan sargı bezinin üstünü suyla mesh etmektir. Hafız el-Beyhaki (*rahimehullah*) Sunen’inde ibni Ömer (*radiyallahu anhuma*)’nın abdest alırken sargılı elini suyla mesh ettiğini ve geri kalanı yıkadığını rivayet etmiştir ve sonra “bu ibni Ömer’den sahihtir” demiştir.

Sargının ne kadarı mesh edilmesi hususunda ulema ihtilaf etmiştir. Racih olan sargılı olan tüm alanı mümkün olduğu kadar suyla mesh etmektir. Cumhur ulemanın tercihi böyledir.

Suyla mesh suyla yıkamanın bir cüzüdür. Dolayısıyla yıkanması lazım gelen yer suyla mesh edilmesi gerekir.

FASIL:

Uzvu Kesilmiş Olan Mücahidin Hadeslikten Tahareti

Bir: Hadesu'l-Ekber hali:

Bu durumda mücahid geriye kalmış olan tüm bedenini yıkaması vaciptir.

İki: Hadesu'l-Esğar hali:

Allah (*celle ve âlâ*) şöyle buyuruyor:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا
وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ
وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ

“Ey iman edenler namaza duracağımız zaman yüzlerinizi ve dirseklere kadar ellerinizi yıkayın. Başlarımıza mesh edin. Her iki topuğunuza kadar ayaklarınızı da (yıkayın).” (el-Ma-ide, 6)

Bizim bahsimizde söz konusu olan uzuvlar eller ve ayaklardır. Ellerin yıkanması dirseklere kadar ve ayakların yıkanması topuklara (ayak bileğinin üstünde bulunan sağlı sollu iki çıkıntı) kadar emredilmiştir.

Bu halde üç durum mümkündür:

Ya el veya ayak yıkanması farz olan mahallin üstünden kesilmiştir

Veya farz olan mahallin altından kesilmiştir

Veya farz olan mahalden kesilmiştir

Birinci halde ittifak-i ulema ile yıkama emri sakıt olmuştur. Yani ellerin dirseklerin üstünden kesilmesi halinde veya ayakların topukların üstünden kesilmesi halinde yıkama emri sakıt olmuştur.

İkinci halde geri kalan kısmın yıkanmasının vacipliğinde ulema icma etmiştir. Yani ellerin dirseklerin altından veya ayakların toplukların altından kesilmesi halinde el veya ayağın yıkanması farz olan kısımdan geriye kalanı yıkamak farzdır.

Üçüncü halde, yani ellerin dirsekten veya ayakların topluklardan kesilmesi durumunda ulema ihtilaf etmiştir. Racih olan bu durumda uzvun başının yıkanmasıdır.

Çünkü dirsekten kesilen elin veya topuktan kesilen ayağın ucu dirsekten veya topuktandır ve böylece yıkama emrine dâhildir.

ÜÇÜNCÜ BAB
MÜCAHİD VE
TEYEMMÜM AHKÂMI

Teyemmüm lügatte kasıttır. Şeriatta manası taharet almak için saîd olanı kast etmektir.

Suyun bulunmadığı durumlarda büyük ve küçük hadeslikten taharetin teyemmüm ile vaki olacağı Kitap ve Sünnet ile sabittir.

Allah (*celle ve âlâ*) şöyle buyuruyor:

وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ
مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا
صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ

“Eğer hasta olur veya yolculukta iseniz veyahut herhangi biriniz ayak yolundan gelirse ya da kadına dokunur da su bulamazsanız temiz saîdle teyemmüm edin, yüzlerinizi ve ellerinizi mesh edin.”¹

1. En-Nisa 43

Ve İmam Mûslim (*rahimehullah*)'ın tahriç ettiği hadiste Amâr bin Yâsir (*radıyallahu anhuma*) şöyle demiştir:

بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَاجَةٍ
فَأَجْنَبْتُ فَلَمْ أَجِدِ الْمَاءَ فَتَمَرَّغْتُ فِي الصَّعِيدِ كَمَا
تَمَرَّغُ الدَّابَّةُ ثُمَّ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ إِنَّمَا كَانَ يَكْفِيكَ أَنْ تَقُولَ
بِيَدَيْكَ هَكَذَا. ثُمَّ ضَرَبَ بِيَدَيْهِ الْأَرْضَ ضَرْبَةً وَاحِدَةً
ثُمَّ مَسَحَ الشَّمَالَ عَلَى الْيَمِينِ وَظَاهَرَ كَفَّيْهِ وَوَجَّهَهُ

“Beni Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) bir hacet peşinde gönderdi. Cünüp oldum ve su bulamadım. Toprakta hayvanın yuvarlandığı gibi yuvarlandım. Sonra Nebi (*sallallahu aleyhi ve sellem*)’e gelerek olanları kendisine anlattım. Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) “*Ellerinle şöyle yapman sana yeterdi*” buyurdu. Sonra ellerini bir defa yere vurarak sol eliyle sağ eline, avuçlarının dışına ve yüzüne mesh etti.”

Bir: صَعِيدًا طَيِّبًا (temiz saîd) nedir?

صَعِيدٌ (saîd) صُؤْدٌ (suûd) dan türemedir. Manası yükselmedir. Dolayısıyla saîd çakıl taşları, küçük yuvarlak taşlar, kayalar, kum, toz ve toprak gibi arzın cinsinden olup ondan yükselmiş olan her cüzüdüdür. Bu İmam Malik, Ebu Hanife ve İmam ibni Teymiyye (*rahimehumullah*)’ın tercihleri ve doğru olanıdır.

İmam el-Buhari (*rahimehullah*)'ın Cabir bin Abdullah (*radiyalahu anhu*)'dan tahric ettiği hadiste Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) şöyle buyuruyor:

جُعِلَتْ لِي الْأَرْضُ مَسْجِدًا وَطَهُورًا

“Arz bana mescid ve tahûr (temiz ve temizleyici) kılındı.”

İmam et-Taberani (*rahimehullah*) Ebu Hureyre (*radiyallahu anhu*)'dan bazı çol sakınlerin Nebi (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'e şöyle sorduklarını tahric etti:

إِنَّا نَعْزُبُ عَنِ الْمَاءِ الثَّلَاثَةِ الْأَشْهُرِ، وَالْخَمْسَةِ، فَلَا نَجِدُ
الْمَاءَ، وَفِينَا الْحَائِضُ وَالْجُنُبُ وَالنَّفْسَاءُ؟ قَالَ: «عَلَيْكُمْ
بِالْأَرْضِ»

“Biz üç ay, beş ay sudan irak kalıyoruz. Aramızda hayız, cünüp ve nifas olanlar oluyor ve suyumuz olmuyor.” Bunun üzerine Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurdu: “Size düşen arz (ile taharetlenmektir).”

Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) arzı her hangi bir türüyle tahsis etmemiştir bilakis her türünü kapsayacak mada genel bırakmıştır.

Ve İmam el-Buhari (*rahimehullah*)'ın Ebu'l-Cuheym (*radiyalahu anhu*)'dan tahric ettiği hadiste Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) kendisine verilen selamı iade etmek için ellerini

duvara vurarak teyemmüm almıştır. Ebu'l-Cuheym (*radiyallahu anhu*) şöyle diyor:

أَقْبَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ نَحْوِ بئرِ جَمَلٍ
فَلَقِيَهُ رَجُلٌ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى أَقْبَلَ عَلَى الْجِدَارِ فَمَسَحَ بِوَجْهِهِ
وَيَدَيْهِ ثُمَّ رَدَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ

“Nebi (*sallallahu aleyhi ve sellem*) Biru Cemel tarafından geliyordu. Kendisini bir kimse karşılayıp selâm verdi. Nebi (*sallallahu aleyhi ve sellem*) oradaki bir duvara yönelip yüzünü ve ellerini mesh etmeden o kimsenin selâmını iade etmedi. Sonra o kimsenin selâmına karşılık verdi.”

İki: Teyemmüm küçük hadeslikte abdestin ve büyük hadeslikte guslun bedelidir ve abdestin ve guslun mubah kıldığını mubah kılar. Hafız en-Nevevi (*rahimehullah*) şöyle diyor: “Bu bizim mezhebimiz ve sahabe, tabiin ve onlara tabi olanların mezhebidir. Ömer bin Hattab, Abdullah bin Mesud ve tabiinden İbrahim en-Nehai müstesna. Bunlar cenabet halinde teyemmümden men etmişlerdir. İbnu's-Sabbağ ve başkaları şöyle demişlerdir: Denilir ki Ömer ve Abdullah bu görüşlerinden dönmüşlerdir.”²

2. El-Mecmu' Şerhu'-Muhezzeb, Mektebetu'l-İrşâd baskısı

Üç: Teyemmüme cevaz veren suyun yokluğu iki durum olur:

Bir: Suyun hakikaten yokluğu.

Suyun hakikaten bulunmadığı hallerde taharetin teyemmüme vaki olacağı icma-i ulemayla sabittir.

İki: Suyun hükmen yokluğu.

Suyun hakikaten bulunması veya ulaşılabilecek bir mesafede olması lakin suyun kullanımına şeran muteber manilerin bulunması durumunda suyun hükmen yok sayılmasıdır.

Bu durumlardan bazıları şunlardır:

- Sadece içme ihtiyacını karşılayacak kadar suyun bulunması.

Bu durumda suyu içmeye koruyup yerine teyemmüm yapmak icma-i ulemayla caizdir.

- Su ile taharetlendiği takdirde ölmekten veya hastalanmaktan korkmak.

Cumhur ulemaya göre hasta suyla taharetlendiği takdirde sağlığına zarar geleceğinden korkuyorsa teyemmüm etmesi caizdir. Çünkü Allah (*celle ve âlâ*) “Eğer hasta olur veya yolculukta iseniz ... ve su bulamazsanız temiz saîdle teyemmüm edin, yüzlerinizi ve ellerinizi mesh edin” buyurmaktadır.

Ayeti kerimenin tefsirinde Mücahid (*rahimehullah*) şöyle der: “Bu cünüp olmuş hasta için geçerlidir. Eğer kendisi için bir zarardan korkuyorsa su bulamayan yolcu gibi teyemmüm alma ruhsatı vardır.”

Yine cumhura göre su aşırı soğuk olduğunda ve kişi suyla taharetlendiği takdirde kendisi için bir zarardan korkuyorsa teyemmüm alması caizdir. İmam Ebu Davud (*rahimehullah*)’ın tahriç ettiği hadiste Amr bin Âs (*radıyallahu anhu*) şöyle diyor:

اِحْتَلَمْتُ فِي لَيْلَةٍ بَارِدَةٍ فِي غَزْوَةِ ذَاتِ السَّلَاسِلِ
فَأَشْفَقْتُ إِنْ اغْتَسَلْتُ أَنْ أَهْلِكَ فَتَيَمَّمْتُ ثُمَّ صَلَّيْتُ
بِأَصْحَابِي الصُّبْحَ فَذَكَرُوا ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا عَمْرُو صَلَّيْتُ بِأَصْحَابِكَ وَأَنْتَ
جُنُبٌ. فَأَخْبَرْتَهُ بِالَّذِي مَنَعَنِي مِنَ الْاِغْتِسَالِ وَقُلْتُ
إِنِّي سَمِعْتُ اللَّهَ يَقُولُ (وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ
كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا) فَضَحَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ وَلَمْ يَقُلْ شَيْئًا

“Zâtü’s-Selâsil gazvesinde iken soğuk bir gecede ihtilâm oldum. Gusledersem helak olacağımdan korkup teyemmüm ettim ve arkadaşlarıma sabah namazını kıldırtdım. (*Medine’ye döndükten sonra*) bunu Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)’e haber verdiler.

Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*): “*Ya Amr! Sen ashabi-na cünup olarak mı namaz kıldırın?*” diye sordu. Beni yıkanmaktan alıkoyan şeyi haber vererek şöyle dedim: “Ben Allah’ın şöyle buyurduğunu işittim: “Kendi kendinizi öldürmeyiniz, muhakkak Allah size karşı merhametlidir.” Bunun üzerine Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) güldü ve hiç bir şey demedi.”

- Savaşta düşmandan gelecek bir zarardan ötürü mücahidin teyemmüm alması.

Suya ulaşabilmek için düşmanın gördüğü yere girme zorunluluğu olursa teyemmüm almak ulemanın ittifakıyla caiz olur.

- Namazı kaçırmamak veya namazı vaktinde kaçırmamak için teyemmüm almak.

İmam Malik, İmam el-Evzai ve İmam es-Sevri (*rahimehumullah*)’a göre namazı kaçırmamak veya namaz vaktini kaçırmamak için teyemmüm almak caizdir. Cevaz verenler ve vermeyenler arasında racih olan görüş budur.

Bu mevzuda asıl olan yukarıda zikri geçen Ebu’l-Cuheym (*radiyallahu anhu*) hadisidir.

Dört: Yıkayacak miktarda suyun bulunmaması durumunda şehide teyemmüm aldirmek.

Yıkanması vacip olan şehitleri yıkayacak su hakikaten veya hükmen bulunmadığı durumda ölüye teyemmüm aldırılır. Çünkü yıkanması vaciptir. Ve teyemmüm suyun bedelidir.

Bir Mesele: Yıkanması vacip olan şehit kimdir?

Savaş meydanında kâfirlerin eliyle ölmüş veya savaş meydanında öldürülmüş olmasına delalet eden bir hal üzere bulunan mücahidin şehid hükmünü alacağına ulema ihtilaf etmemiştir. Böylesi öldüğü elbiseler içinde, yıkanmadan ve cenaze namazı kılınmadan defnedilir. Lakin bu hal dışında ölenlerin bu hükmü almaları için fukaha farklı şartlar getirmişlerdir.

Ulemanın görüşleri arasında racih olan kâfirlere karşı savaş esnasında öldürülen her Müslümanın şehit olmasıdır. İster kâfir eliyle ölmüş olsun, ister yanlışlıkla bir Müslüman ölümüne sebep olmuş olsun. Veya savaş esnasında bineğinden düşerek veya bir şeye çarparak ölmüş olsun. Veya savaştan sonra bulunsa ve ölüm sebebine delalet edecek, mesela almış olduğu yara veya kan gibi bir şey bulunmasa da şehittir ve yıkanmaz.

Ebu Muhammed ibni Kudame (*rahimehullah*) şöyle der: “Ama ölüm sebebi öldürülmek olmayan şehitler mesela mide veya bağırsak rahatsızlığından ölen gibi veya vebadan veya boğularak veya göçük altına kalarak veya lohusalıktan ölenler gibi, bunlar yıkanır ve namazları kılınır.

Bu hususta bir ihtilafın varlığını bilmiyoruz. Sadece el-Hasan'dan buna muhalif olarak lohusalık sebebiyle ölen kadının yıkanmayacağı hikâye edilir. Çünkü şehittir.”³

FASIL: Su ve Saîd Bulamayan Mücahidin Tahareti

Mücahid taharet için su ve saîd bulamadığı takdirde namazını abdestsiz kılar. Zira gücü olanı yapmıştır ve aciz olduğu kendisinden sakıt olmuştur. Bu durumda Allah (*celle ve âlâ*)’nın emrine mümkün olduğu kadar itaat etmiştir.

Bunun için namazını iade etmesi de üzerine vacip olmaz. Bu İmam eş-Şafii, İmam Ahmed ve İmam İbni Teymiyye (*rahimehumullah*)’in görüşü ve doğru olan.

Allah (*celle ve âlâ*) şöyle buyuruyor:

فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ

“O halde gücünüz yettiği kadar Allah’tan korkun”⁴

3. El-Muğni 3/476. Daru'l-Fikr baskısı h.1405

4. Et-Teğabun 16

Ve Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve alihi ve sellem*) şöyle buyuruyor:

إِذَا أَمَرْتُكُمْ بِأَمْرٍ فَأْتُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ

“Size bir şey emrettiğim zaman onu gücünüz yettiği kadar yerine getirin.”

DÖRDÜNCÜ BAB
MÜCAHİD VE
MESH HÜKÜMLERİ

Ayak Giysilerine (Mestlere) Mesh:

Huflara mesh etmek icma-i ulema ile meşrudur. Buna delil olan hadisler mütevatirdir. Ulemanın bu bapta en çok sevdikleri rivayet İmam el-Buhari ve İmam Mûslim'in Hemmam yoluyla tahriç ettikleri hadistir. Hemmam (*rahimehullah*) şöyle diyor:

بَالَ جَرِيرٍ ثُمَّ تَوَضَّأَ وَمَسَحَ عَلَيَّ خُفَّيْهِ فَقِيلَ تَفْعَلُ
هَذَا. فَقَالَ نَعَمْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
بَالَ ثُمَّ تَوَضَّأَ وَمَسَحَ عَلَيَّ خُفَّيْهِ. قَالَ الْأَعْمَشُ قَالَ
إِبْرَاهِيمُ كَانَ يُعْجِبُهُمْ هَذَا الْحَدِيثُ لِأَنَّ إِسْلَامَ جَرِيرٍ
كَانَ بَعْدَ نَزُولِ الْمَائِدَةِ

“Cerir bevlettikten sonra huflarına mesh ederek abdest aldı. Kendisine “sen böyle mi yapıyorsun” denilince “Evet! Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)’in bevlettiğini ve huflarına mesh ederek abdest aldığını gördüm” dedi. El-Amêş İbra-

him'in şöyle dediğini söyler: "Bu hadis (ulemanın) hoşlarına giderdi çünkü Cerir el-Maide suresi nazil olduktan sonra Müslüman olmuştur."

Bir: Mesh edilmesi sahih olan ayak giysilerin (mestlerin) mahiyeti ve keyfiyeti ulema arasında tartışılmıştır. Racih olan yıkanması farz olan mahalli setreden her türlü meste mesh vermenin sahih olduğudur. İster mest deriden veya yünden veya pamuktan veya başka bir şeyden olsun.

Mestin tamamıyla deriden olması veya tabanı deriden olması veya kalın ve sık dokunmuş olması şart değildir.

Hafız ed-Dûlabi (*rahimehullah*) kendi senediyle el-Ezrak bin Kays (*rahimehullah*)'in şöyle dediğini tahrîc etmiştir:

رَأَيْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ أَحَدَثَ فَعَسَلَ وَجْهَهُ وَيَدَيْهِ
وَمَسَحَ بِرَأْسِهِ، وَمَسَحَ عَلَيَّ جُورَبَيْنِ مِنْ صُوفٍ
فَقُلْتُ: أَتَمَسَحُ عَلَيْهِمَا؟ فَقَالَ: إِنَّهُمَا خَفَّانِ وَلَكِنَّهُمَا
مِنْ صُوفٍ

"Enes bin Malik'in abdest bozduğunu gördüm. Sonra yüzünü ve ellerini yıkadı ve başına ve yünden olan iki çorabına mesh etti. Ben "bunlara (yünden çoraplara) mı mesh ediyorsun?" dedim. Bana "Onlar huftur. Şu var ki yündendirler" dedi."

Allame Ahmed Şâkir (*rahimehullah*) bu eserin seneden sahih olduğunu söyledikten sonra şöyle der: “Bu hadis Enes’e mevkuftur. Onun fiili ve onun sözüdür. Lakin hadisin hüccet yönü sadece fiil ile yetinmeyip “Onlar huftur. Şu var ki yündendirler” diyerek çorabın manasını tasrih etmiş olmasıdır. Ve Enes bin Malik sahabedir. Lügat ehlidir. Acemliğin Arapçaya girmeden evvel ve Arap dilinin bozulmadığı dönemde lügat sahibi olan lügat ehlindedir. Ve o radiyallahu anhu “huffun” manasının sadece deriden olmaktan daha geniş olduğunu, ayağı setreden ve suyun ulaşmasından engelleyen her giysiye şâmil olduğunu açık beyan ediyor. Huflar genelde deriden olurdu. Bunun için Enes hufların genelde deriden olmaları sadece deriden olmalarını gerektirmediğini beyan etmiştir. Böylece insanlarda o zamanın vakiasından kaynaklanan yanlış anlamayı izale etmiştir. Şari tarafından hufları deriden olmakla sınırlayan bir delil gelmemiştir. Enes’in sözü el-Halili’nin, el-Ezheri’nin, el-Cevheri’nin, ibni Seyyide’nin ve benzerleri lügatçilerin sözlerinden bin kat daha güçlü hüccettir. Çünkü onlar lügati nakledenlerdir. Ve ekser nakilleri de senetsizdir. Bununla beraber ulema onların sözleriyle delil getirirler. Şu halde lügat kaynakların asıl kaynaklarından birinden gelen lügavi bir tefsir çok daha evlasiyla delil olur. O kaynak haberin sahih senetle kendisine müsnet olan, ilk asırdan olan, arap olan sahabedir.”¹

1. El-Meshu ala’l-Cevrabeyn. 13,14. El-Mektebu’l-İslami, üçüncü baskı h.1399

Ve Abdurrezzak es-Sanani (*rahimehullah*) kendi senediyle Halid bin Sad'ın şöyle dediğini tahrîç etmiştir: “Ebu Mesud el-Ensari kıldan çoraplarına ve nallarına mesh ederdi.”

Ve ibni Ebi Şeybe ve Abdurrezzak (*rahimehumallah*) Yahya el-Bekkeu'nun şöyle dediğini tahrîç etmişlerdir: “İbni Ömer'i şöyle derken işittim: “Çoraplara mesh aynı huflara mesh gibidir.”

İbnu'l-Munzir (*rahimehullah*) dokuz sahabenden çoraplara mesh ettiklerini rivayet etmiştir: Ali, Ammâr bin Yâsir, Ebu Mesud el-Ensari, Enes bin Mâlik, ibni Ömer, Bera bin Âzib, Bilal, Ebu Umame ve Sehl bin Sad (*radiyallahu anhum ecmain*).²

Ve İmam Ebu Davud (*rahimehullah*) ilaveten şu sahabeleri sayıyor: Amr bin Hureys, Ömer ve ibni Abbas (*radiyallahu anhum ecmain*).³

Bunun için çorap türü mestlere mesh etmenin sıhhati ilk derecede sahabe (*radiyallahu anhum*)'un söz ve amellerine dayanır. Bu mevzuda varit olmuş nebevi sünnete gelince sıhhati ulema arasında tartışılmıştır. Varit rivayetler için sahih diyenler de olmuştur zayıf diyenler de olmuştur.

Bunun için İmam ibni Kayyim (*rahimehullah*) şöyle der: “Çoraplara mesh etmeye cevaz verenlerin dayanağı sahabedir

2. El-Evsatu fi's-Suneni ve'l-İcmai ve'l-İhtilaf. 1/462. Daru Tayyibe, birinci baskı h.1405

3. Sunenu Ebi Davud. 1/41. Daru'l-Fikr baskısı

ve açık kıyastır. Çünkü çoraplarla huflar arasında aynı hükme mani olacak etkili bir fark yoktur.”⁴

İmam ibni Kayyim (*rahimehullah*) çoraplara mesh etmenin sıhhati sahabeye dayandığını söylemektedir. Ayrıca çoraplara mesh etmenin huflara kıyasen sahih olduğunu söylemektedir. Lakin racih olan çoraplara ve benzeri ayak giysilere mesh etmenin sıhhati sahabe ameline ilaveten kıyastan değil bilakis Enes bin Mâlik (*radıyallahu anhu*)’nun tarif ettiği gibi huffun lügavi manasına dâhil olduğundandır. Allahu A’lem.

İki: Mestlere edilen meshin sahih olması için mestlerin taharet halinde giyilmiş olmaları şarttır.

İmam el-Buhari (*rahimehullah*)’in tahrîç ettiği hadiste Muğire bin Şube (*radıyallahu anhu*) şöyle diyor:

كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ
فَأَهْوَيْتُ لِأَنْزَعِ خُفَّيْهِ فَقَالَ دَعُهُمَا فَإِنِّي أَدْخَلْتُهُمَا
طَاهِرَتَيْنِ فَمَسَحَ عَلَيْهِمَا

“Nebi (*sallallahu aleyhi ve sellem*) ile beraber bir seferdeydim. (Abdest alırken) mestlerini çıkarmak için eğildim bana “*Bırak onları! Zira ben onları ayaklarım tâhir iken giydim*” buyurdu ve üzerlerine mesh etti.”

4. El-Meshu ala'l-Cevrabeyn. 14. El-Mektebu'l-İslami, üçüncü baskı h.1399

Yani mücahid abdest aldıktan sonra (yüz ve eller yıkanıldıktan, baş mesh edildikten ve ayaklar yıkandıktan sonra) mestlerini giyerse üzerlerine mesh etmesi sahih olur.

Mestlerini giyerken üzerlerine mesh etmeyi niyet etmiş olması meshin sıhhati için şart değildir. Çünkü meshin cevazı mestlerin mücerret taharet üzere giyilmiş olmalarına bağlanılmıştır.

Üç: Yırtık mestlere mesh etmek sahihtir. Çünkü buna mani olan şeri bir delil yoktur. Mestler ayak giysisi ismine kâbil oldukları müddetçe üzerlerine mesh etmek caizdir. Bu Ebu Hanife, İmam Malik, İmam es-Sevri, İmam İshak, İmam el-Evzai (*rahimehumullah*)'in ve başkaların görüşü ve doğru olanıdır. İmam İbni Teymiyye (*rahimehullah*)'in tercihi de budur.

Abdurrezzak es-Sanani (*rahimehullah*) kendi senediyle İmam es-Sevri (*rahimehullah*)'in şöyle dediğini tahric etmiştir: “Ayağında durduğu müddetçe onlara mesh edebilirsiniz. Muhacir ve Ensar'ın hufları da ancak yırtık, yarılmış ve eski püsküdü.”

Dört: Mestlere meshin müddeti mukim için bir gün bir gecedir ve seferi için üç gün üç gecedir.

İmam Müslim (*rahimehullah*)'in tahric ettiği hadiste Ali (*radıyallahu anhu*) şöyle diyor:

جَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ
وَلَيَالِيَهُنَّ لِلْمَسَافِرِ وَيَوْمًا وَلَيْلَةً لِلْمَقِيمِ

“Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) (mestlere mesh etmeyi) seferi için geceleriyle beraber üç gün ve mukim için bir gün bir gece kıldı.”

Mesh müddeti taharet bozulduktan sonra ilk kez mestlere mesh etmekle başlar ve mukim için bir gün sonrası ve seferi için üç gün sonrası aynı vakte kadar devam eder. Bu İmam Ahmed, İmam el-Evzai ve başkaların görüşü ve racih olandır.

Abdurrezzak es-Sanani (*rahimehullah*) Ebu Osman en-Nehdi (*rahimehullah*)’ın şöyle dediğini tahric etmiştir: “Sad ve ibni Ömer’in Ömer’in huzurunda mestlere mesh etme hususunu tartıştiklarına hazır oldum. Ömer “Mestlere bir gün bir gece sonra aynı saate kadar mesh eder” dedi.

Yani mesh ettikten sonra bir gün bir gece sonrası aynı saate kadar mesh eder. Çünkü şahsa ancak mesh ettikten sonra mesh eden demek sahih olur.

Buna göre mesela mücahid sabah namazı için abdest aldıktan sonra mestlerini giyse ve öğlen namazına kadar abdesti bozulmasa. Sonra abdesti bozulsa ve öğlen namazı için abdest alırken mestlerine mesh ederek abdest alsın mukim ise ertesi gün öğlen namazına kadar seferi ise üç gün sonra öğlen namazına kadar mestlerine mesh etmesi sahihtir.

Beş: Zaruret hallerinde mücahid mukim ise bir gün bir geceden veya seferi ise üç gün üç geceden fazla mesh etmesi sahihtir. İmam ibni Teymiyye (*rahimehullah*) şöyle der: “Mestleri çıkarmakta bir zarar meydana gelirse; mesela karlı bölgelerde mestlerin çıkarılması şiddetli soğuktan ötürü zarar vermesi gibi. Veyahut bir grupta olup mestlerini çıkarıp ayaklarını yıkayınca kadar onu beklemeyeceklerinden dolayı onları ve yolu kaybetmesi gibi veya düşmandan veya yırtıcı hayvandan korkması gibi veya bir vacibi kaçırmaktan korkması gibi, bu ve buna benzer durumlarda olan için kimi âlimler teyemmüm eder ve kimisi de zarurettten dolayı mesh eder demişlerdir. Mesh etmesi daha güçlüdür. Zira müddet belirleyen hadislerde bir gün bir gece ve üç gün üç gece emri gelmiştir lakin bundan fazlasına nehiy gelmemiştir. Nehiy sadece hadislerin mefhumundan çıkıyor ki mefhumun umumu yoktur. Ukbe bin Âmir hadisi de bu manaya hamledilmelidir. Dimeşkin fethedildiğini haber vermek için Dimeş’ten Medine’ye yola çıktığında ve yedi gün mestlerini çıkarmadan onlara mesh ettiğinde Ömer (*radıyallahu anhu*) ona şöyle demiştir: “Sünnet olanı yaptın”. Hadis sahihtir.”⁵

Altı: Mest üzerine mest giydiği (mesela çorap üzerine çorap giydiği) takdirde üç hal mümkündür:

5. Mecmuu'l-Fetava 21/178. Daru'l-Vefa, üçüncü baskı h.1426

Birinci hal: Abdest aldıktan sonra mestleri ve mestlerin üzerine ikinci mestleri giymesidir. Bu durumda cumhur ulemaya göre üst veya alt meste mesh etmesi sahihtir.

İkinci hal: Abdest aldıktan sonra mestlerini giymesi, sonra abdestini bozup mestlerine mesh ederek abdest aldıktan sonra ikinci mestlerini birinci mestlerin üzerine abdestliyen giymesidir. Bu durumda racih olan ikinci mestlerin üzerine mesh etmenin sahih olmasıdır. Bu İmam Malik (*rahimehullah*), Şafililerden Hafız en-Nevevi (*rahimehullah*) ve muasırlardan İbni Useymin (*rahimehullah*)'in tercihi ve doğru olanıdır. Bu surette giyilmiş olan ikinci mestler taharet üzere giyilmiştir ve Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve alihi ve sellem*)'in "**Bırak onları! Zira ben onları ayaklarım tâhir iken giydim**" sözüne dâhildir. Zira mesh hadeslik halini kaldırır ve tam taharet kazandırır. Lakin mesh müddeti ikinci mestlere mesh vermekle değil birinci mestlere verilmiş olan ilk mesh ile başlar.

Üçüncü hal: Abdest aldıktan sonra mestlerini giymesi, sonra abdestini bozup mestlerine mesh etmeden ikinci mestleri giymesidir. Bu durumda bir görüşe göre ikinci mestleri abdestsiz giymiş olmasından dolayı ikinci mestlerin üzerine mesh etmesi caiz değildir.

Yedi: Mestleri çıkarmak abdesti bozmaz. Bu İmam İbrahim en-Nehai (*rahimehullah*)'tan ve İmam Hasan el-Basri (*rahimehullah*)'tan ve başkalarından nakledilen görüştür. İmam İbni Teymiyye (*rahimehullah*)'in tercih ettiği de budur. Bu görüşün

doğruluğunu şu rivayet de desteklemektedir: Hafız el-Beyhaki (*rahimehullah*)'ın tahriç ettiği eserde Ebu Zabyan (*rahimehullah*) şöyle der: “Ali’yi ayakta bevlelerken gördüm. Sonra su istedi, abdest aldı ve nallarına mesh etti. Sonra mescide girdi, nallarını çıkardı ve namaz kıldı.”

Mücahid mestlerin üzerine ikinci mestler giydiği ve ikinci mestleri çıkardığı takdirde birinci mestlerin üzerine baki kalan mesh müddeti boyunca mesh etmesi sahihtir.

Zira ayakları tâhirken giymiştir ve üst üste giyilmesiyle bir mestin içi ve dışı gibi olmuşlardır. Muasırlardan ibni Ueymin (*rahimehullah*)’ın tercihi de budur.

Sekiz: Altıncı ve yedinci maddede zikredilenler aynen ayakkabı, çizme ve bot türü ayakkabılar içinde geçerlidir.

Kafa Giysilerine Mesh

Bir: Ulema abdest alırken başı mesh etme yerine sarık ve benzeri kafa giysilerine mesh etmenin cevazında ihtilaf etmiştir. Doğru olan caiz olmasıdır.

İmam el-Buhari (*rahimehullah*)’ın tahriç ettiği hadiste Amr bin Umeyye (*radıyallahu anhu*) şöyle demiştir:

رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْسَحُ عَلَى عِمَامَتِهِ
وَخُفَيْهِ

“Nebi (*sallallahu aleyhi ve sellem*)’i sarığına ve mestlerine mesh ederken gördüm.”

Ve İmam Mûslim (*rahimehullah*)’ın Bilal (*radiyallahu anhu*) yoluyla tahriç ettiği hadiste şöyle gelmektedir:

عَنْ بِلَالٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَسَحَ
عَلَى الْخَفِيِّنِ وَالْخِمَارِ

“Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) mestlerine ve himâr’a mesh etmiştir.”

Himâr başı örten giysidir. Erkek için kullanıldığında sarık kast edilir.

Sarığa mesh etmenin cevazı hakkında sahâbeden Ebu Bekr, Ömer ve başka sahâbeden (*radiyallahu anhum*)’den nakiller sabit olduğu gibi İmam Ahmed, İmam İshak, İmam el-Evzai ve sonrakilerden İmam İbni Teymiyye (*rahimehumullah*) da caizdir demişlerdir.

İki: Kafayı kulaklarla beraber kapatan bereler veya boyuna kadar inen ve bütün kafayı kapatan kar maskeleri de sarık hükmündedir ve abdest alırken mesh edilebilir. İbni Useymin (*rahimehullah*) şöyle der: “Kışın giyilen ve başı ve kulakları kapatan –bu boyuna kadar inen ve çevreleyen türden de olabilir- bere çıkartılmasının zorluğundan ötürü sarık gibidir ve mesh edilebilir.”⁶

6. Mecmuu Fetâva ve Resâil 11/170. Daru’s-Sureyye li’n-Neşr birinci baskı h.1419

Üç: Meshe müsait olan kafa giysilerin taharet üzere giyilmeleri şart olmadığı gibi mesh müddeti de yoktur. Zira Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve alihi ve sellem*) mestler için taharet şartını ve mesh müddetini beyan etmiştir lakin sarığına mesh etmiş olmasıyla beraber herhangi bir şart veya müddet beyan etmiştir.

Sargılara Mesh.

Bunun zikri birinci konuda yaralı mücahidin taharetinin ikinci halinde geçti.

Mücahid ve Taharet Ahkâmı
- Tarık Ebu Abdullah -

Şu var ki cihad ibadetin meşakkatli tabiatından kaynaklanan mücahid için bazı sıra dışı haller vaki olabilir.

Bu mütevazı risalenin konusu bu olacaktır inşaAllah.

Risale kısa ve anlaşılması kolay olsun diye mevzularda varit ihtilaflara girmemeye özen gösterdim. İcma-i ulema hâsıl olmuş mevzularda icmayı zikretmekle iktifa ettim. İhtilaf edilmiş olan mevzularda görüşlerin içinde âcizane racih gördüğüm görüşü delilleriyle zikretmekle yetindim.

Ancak ihtilafın kavi olduğu mevzularda tafsilata girip racih olanı delilleriyle izah etmeye çalıştım.

